АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ
Отговорният бизнес – за бизнес по правилата.

Изх. № 285/29.11.2024 г.

ПРОФ. ГАЛИН ЦОКОВ,
МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Относно: *Проект на Решение на Министерския съвет за приемане на План за действие за периода 2025-2027 година към Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030)*

УВАЖАЕМИ ПРОФ. ЦОКОВ,

Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) винаги е поставяла образованието в основата на своите стратегически приоритети, осъзнавайки неговата ключова роля за икономическото развитие и социалната устойчивост на страната. Като организация, обединяваща водещи представители на бизнеса, ние активно подкрепяме политики и инициативи, насочени към повишаване на качеството и приложимостта на образованието, развитието на ключови компетентности и подготовката на бъдещи професионалисти, отговарящи на изискванията на съвременния пазар на труда.

АИКБ принципно подкрепя актуализацията на Плана за действие към Стратегическата рамка 2025–2027 доколкото дадените предложения поставят акцент върху създаването на равни възможности за образование и социална интеграция. Подкрепяме предложението за структуриран подход за ранно детско развитие, което е основополагащ етап за формиране на дългосрочни умения и социална адаптация. Специално внимание е отделено на включването на уязвими групи и осигуряването на качествено образование за всички. Модернизацията на учебната среда чрез дигитализация и STEM центрове демонстрира стремеж към бъдеще, където технологичните умения са ключови.

Същевременно, след задълбочен анализ на предложения План за действие 2025–2027 към Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България, бихме искали да посочим някои слабости, които считаме, че следва да бъдат преодолени:

1. **Неяснота около конкретните механизми за изпълнение.** Много от мерките са описани концептуално, но липсват конкретни индикатори за това как ще бъдат постигнати заложените цели на практика. Например - предвидените действия за развитие на STEM среда и дигитализация не предоставят подробности за методологията, по която тези инициативи ще бъдат приложени на местно ниво.
2. **Недостатъчно внимание към регионалните различия.** Планът не разглежда задълбочено различията между регионите, които са значими за достъпа до образование, качеството на преподаване и инфраструктурата. Липсата на ясно изразен фокус върху регионалните предизвикателства може да доведе до неравномерно прилагане на мерките.

1527 София, ул.„Тракия“ №15 | E-mail: bica@bica-bg.org | Website: www.bica-bg.org | Телефон: 00359 2/963 37 52, 963 37 56

3. **Непълноценна стратегия за дългосрочното финансиране.** Въпреки че планът предвижда съчетание на национални и европейски ресурси, липсва яснота как ще се осигури устойчивост на мерките след изтичането на европейското финансиране. Това е особено важно за проекти с дългосрочен характер като STEM центровете и квалификацията на педагогически специалисти.
4. **Ограничено участие на училищните общности и родителите.** Докато планът включва мерки за работа с родителите и училищните общности, те са описани повърхностно и без ясно разграничени роли. Липсва конкретика за това как тези групи ще бъдат мотивирани и включени активно в процеса на промяна.
5. **Непълнота в подхода към професионалното образование и обучение.** Въпреки акцента върху компетентностите за 21-ви век, професионалното образование и връзката му с бизнеса са разгледани недостатъчно задълбочено. Липсват конкретни мерки за създаване на механизми за сътрудничество между училищата и предприятията, което е ключово за подготовката на учениците за реалната икономическа среда.

АИКБ, се обърна и към своите членове, които също изпратиха предложения, като с настоящото писмо бихме искали да подкрепим дадените от Асоциация българска книга предложения насочени към включване на нови мерки в Стратегия план. Както знаете, Асоциация „Българска книга“ (АБК) е единствената организация в България, представляваща издателския и книготърговски сектор. Членовете на АБК обхващат над 90% от издадените книги в страната. АБК работи активно за насърчаване на четенето, повишаване на грамотността и популяризиране на българската литература чрез различни инициативи и застъпническа дейност. Предложенията, на АКБ, които предоставяме на Вашето внимание и предлагаме да допълнят плана са:

1. Да се включи допълнителна мярка към Плана за действие, която да гарантира устойчиво развитие на училищните библиотеки чрез отделяне на специален бюджет за закупуване на нови книги за училищните библиотеки в размер на 0,25 книги на ученик в България годишно. Това е ключова стъпка за повишаване на грамотността, насърчаване на четенето и подкрепа за учениците в процеса на изграждане на компетенции. По този начин ще има ежегодно обновяване на библиотечния фонд с най-новите заглавия, а самите ученици ще имат достъп до съвременна литература, както българска, така и чуждестранна. Годишният бюджет на подобна мярка би бил около 3 237 500 лева, срещу което стои закупуването на около 175 000 книги годишно или 78 нови заглавия на училище.
2. В Плана да бъдат заложени и средства за закупуване на книги в детските градини в България на същия принцип, което би струвало около 1 203 554 лева годишно и около 35 нови заглавия на детска градина годишно.

Тази мярка е пряко свързана с изпълнението на целите на Стратегическата рамка в области като „Компетентности и таланти“, „Сплотени училищни общности“ и „Учене през целия живот“. Достъпът до качествени книги в училищните библиотеки е от ключово значение за повишаване на функционалната грамотност, стимулиране на творческото мислене, емоционалната интелигентност и разширяване на кръгозора на учениците.

3. В Плана да бъдат заложени средства за разширяване на инициативата „*Походът на книгите*“ и превръщането ѝ в национална кампания. Целта е да се насърчи четенето сред учениците чрез срещи с писатели, обществени и популярни личности, които да гостуват във всяко училище в страната. Мярката би струвала общо около 1 370 000 лв. Превръщането на инициативата „Походът на книгите“ в национална, ще допълни усилията за насърчаване на четенето и повишаване на грамотността сред учениците. Чрез пряко взаимодействие с вдъхновяващи личности, кампанията ще стимулира интереса към литературата и ще създаде трайна връзка между учениците и книгите. Тази мярка е в синхрон с приоритетите на Стратегическата рамка за развитие на образованието и може да бъде интегрирана в Плана за действие за периода 2025-2027 година.

Във връзка с посочените по-горе предложения, прилагаме становището на АБК с подробни обосновки и разчети.

Не на последно място бихме искали да изразим притеснението си относно процеса на съгласуване на плана, в частност липсата на включване на социалните партньори в Консултативния съвет, който отговаря за координацията, управлението и наблюдението на изпълнението на Стратегическата рамка. Видно от посоченото в доклада Ви, такъв съвет е формиран още през 2021 г., като неговият състав е актуализиран със заповед № РД09-4687/26.09.2022 г. на министъра на образованието и науката, много от включените лица със сигурност не са актуални, което поставя под въпрос легитимността на взетите решения. Наред с експертите от Министерството на образованието и науката, участници в него са членове на академичната общност от Института по философия и социология при БАН, преподаватели в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, представители на неправителствени организации като УНИЦЕФ, Институт „Отворено общество“, Фондация „Заедно в час“, Национална мрежа за децата, Центъра за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“ и др., но не и социалните партньори. Липсата на участие на социалните партньори в Консултативния съвет е сериозен пропуск, който подкопава принципите на партньорство и прозрачност. Социалните партньори в лицето на работодателските организации, включително АИКБ, играят основополагаща роля в свързването на образованието с реалните нужди на икономиката и най-вече пазара на труда, както и в разработването на устойчиви и ефективни политики. За сметка на това в съвета са включени организации с неясен принос към изпълнението на стратегията, докато ключови заинтересовани страни като социалните партньори отсъстват. Това поставя под въпрос обективността на процеса на консултации и вземане на решения. Социалните партньори не само допринасят с експертиза, но и представляват реалния глас на икономическите и социалните интереси, които са от съществено значение за ефективното изпълнение на плана. Липсата на тяхното участие е не само необоснована, но и обидна спрямо тяхната дългогодишна роля и принос в развитието на образователната система.

Освен това в самия план социалните партньори са посочени като участници в реализирането на редица мерки, без това да е консултирано с нас, т.е. ние не сме участвали в етапите на консултиране, което поражда въпроси относно цялостното представителство на

заинтересованите страни. Считаме, че участието на социалните партньори в този процес е от изключителна важност за гарантиране на ефективното прилагане на плана, както и за създаването на политики, които отговарят на реалните потребности на бизнеса, образователната система и обществото.

В тази връзка се обръщаме към Вас с молба за актуализиране на цитираната заповед и включване на социалните партньори в Консултативния съвет, който отговаря за координацията, управлението и наблюдението на изпълнението на Стратегическата рамка.

Приложение: *Становище на Асоциация българска книга*

С УВАЖЕНИЕ,

ВАСИЛ ВЕЛЕВ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА АСОЦИАЦИЯ НА ИНДУСТРИАЛНИЯ КАПИТАЛ В БЪЛГАРИЯ